

KRIISI ON KYPSYNYT ²³

I

Syyskuun lopulla on epäilemättä tapahtunut mitä suurin käänne Venäjän vallankumouksen ja kaikesta päätellen myös maailmanvallankumouksen historiassa.

Työväen maailmanvallankumous alkoi yksilöiden esiintymisistä. Nämä yksilöt edustavat antaumuksellisen miehuullisesti kaikkea sitä, mikä vielä on rehellistä läpeensä mädänneessä virallisessa „socialismissa”, joka on todellisuudessa sosialishovinismia. Liebknecht Saksassa, Adler Itävallassa, MacLean Englannissa — nämä ovat niitä tunnetuimpia urhoollisia yksilöitä, jotka ovat ottaneet täyttäkseen maailmanvallankumouksen uranuurtajien vaikean tehtävän.

Tämän vallankumouksen historiallisen alkuvalmistelun toisena vaiheena oli laajojen joukkojen joutuminen kuohumistilaan, joka ilmeni julkisten puolueiden hajaannuksena, illegaalisten painotuotteiden muodossa ja katumielenosoitusten muodossa. Sotaa vastustava liike kävi yhä voimakkaammaksi, ja hallitusten toimeenpanemien vainojen uhrien lukumäärä lisääntyi. Laillisuudestaan ja vieläpä vapaudestaankin kuulujen maiden, Saksan, Ranskan, Italian ja Englannin, vankilat alkoivat täyttyä kymmenistä ja sadoista internationalisteista, sodan vastustajista, työväenvallankumouksen kannattajista.

Nyt on koittanut kolmas vaihe, jota voidaan sanoa vallankumouksen aatoksi. Puoluejohtajien joukkovangitsemiset vapaassa Italiassa ja varsinkin *sotilaskapinoiden* alkaminen Saksassa merkitsevät epäilemättä suurta käännettä, merkitsevät maailman *vallankumouksen aattoa*.

Saksassa on ollut kyllä jo ennenkin erinäisiä sotaväen kapinoita, mutta ne ovat olleet niin vähäisiä, niin hajanaisia, niin heikkoja, että ne on onnistuttu pitämään salassa,

Пролетарии всех стран, соединяйтесь! Центральный орган Р. С. Д. Р. П.

РАБОЧИЙ ПУТЬ.

СВЯТЫЙ ИЗДАНИЕ... РЕДАКЦИОННЫЙ АДРЕС... Тираж 1000 экземпляров.

№ 80. Суббота ЕЖЕДНЕВНАЯ ГАЗЕТА. 20-го Октября (7-го октября ст. ст.) 1917 г.

Товарищи рабочие, солдаты и крестьяне! Готовьтесь к Всероссийскому Съезду Советов на 20-е октября! Немедленно создайте Областные Съезды Советов!

Открытый партийный съезд... Центральный Комитет Р. С. Д. Р. П. Съезды в 34 час. дня... Съезды в 2 час. дня...

События Керенского.

Керенский в своем выступлении... Керенский в своем выступлении... Керенский в своем выступлении...

События Керенского... Керенский в своем выступлении... Керенский в своем выступлении...

Керенский в тюрьме.

Вот Керенский в тюрьме... Керенский в своем выступлении... Керенский в своем выступлении...

Сегодня в номере.

Роспуск Государственной Думы... Инициатива Керенского... Статьи советских иерархов...

Отклики.

В ответ на статью... В ответ на статью... В ответ на статью...

„Rabotshi Putj“ lehden 30. numeron etusivu, lokakuun 20 (7) pñä 1917; siinä julkaistiin V. I. Leninin artikkeli „Kriisi on kypsytynyt“.

Pienennetty

sivuuttamaan vaitiololla — ja se onkin ollut tärkeintä kapitaliikkeen *joukkoluontoisen tartunnan* ehkäisemiseksi. Vihdoin kehittyi sellainenkin liike laivastossa, että sitä *ei onnistuttu* enää pitämään salassa, sivuuttamaan vaitiololla, ei edes saksalaisen sotilaallisen pakkotyökomennon kaikista ennen kuulumattoman kehitellyistä ja uskomattoman pedanttisesti noudatetuista ankaruuksista huolimatta.

On mahdotonta epäillä. Proletariaatin maailmanvallankumous on jo ovella. Ja koska me, venäläiset bolshevikit, olemme kaikkien maiden proletaaristen internationalistien keskuudessa ainoita, jotka nautimme verrattain suurta vapautta, joilla on julkinen puolue ja parisenkymmentä sanomalehteä ja joiden puolella ovat työläisten ja sotilaiden edustajain Neuvostot pääkaupungeissa, kansanjoukkojen *enemmistö* vallankumouksellisena aikana, niin meihin todella voidaan ja pitää soveltaa sanoja: jolle on paljon annettu, siltä paljon vaaditaankin.

II

On epäilemätöntä, että Venäjällä on tultu vallankumouksen käännekohtaan.

Talonpoikaisvaltaisessa maassa, missä hallitus on vallankumouksellinen, tasavaltalainen ja saa kannatusta eserrä- ja menshevikkipuolueilta, joilla vielä eilen oli valtasema pikkuporvarillisten kansanjoukkojen keskuudessa, kasvaa *talonpoikaiskapina*.

Se on uskomatonta, mutta se on tosiasia.

Meitä bolshevikkeja tämä tosiasia ei ihmetytä, me olemme aina sanoneet, että surullisen kuuluisa „koalitio”-hallitus, johon porvaristo osallistuu, on demokratismin ja vallankumouksen *kavaltamisen* hallitus, *imperialistisen* teurastuksen hallitus, sellainen hallitus, joka *suojelee* kapitalisteja ja tilanherroja *kansalta*.

Eserrien ja menshevikkien petoksen seurauksena Venäjällä on säilynyt ja säilyy tasavallan ohella, vallankumouksen aikana, Neuvostojen rinnalla kapitalistien ja tilanherrojen hallitus. Sellainen on katkera ja ankara todellisuus. Mitä ihmeteltävää siinä on, että Venäjällä, jossa imperialistisen sodan pitkittyminen ja seuraukset ovat aiheuttaneet kansalle ennenkuulumattomia onnettomuuksia, on alkanut ja paisuu talonpoikaiskapina?

Mitä ihmeteltävää siinä on, että bolshevikkien vastustajat, *virallisen* eserräpuolueen johtajat, saman puolueen, joka on kaiken aikaa kannattanut „koalitiota”, saman puolueen, jolla aina viime päiviin tai viime viikkoihin asti oli kansan enemmistön kannatus, saman puolueen, joka edelleenkin soimaa ja painostaa „uusia” eserriä, jotka ovat vakuuttuneet siitä, että koalitiopolitiikka on talonpoikaiston etujen kavaltamista,— nämä virallisen eserräpuolueen johtajat kirjoittavat syyskuun 29 päivänä virallisen äänenkannattajansa „Delo Naroda” lehden johtavassa toimitus-artikkelissa:

„Tähän mennessä ei ole tehty juuri mitään niiden orjuussuhteiden hävittämiseksi, jotka vallitsevat yhä maaseudulla nimenomaan keski-Venäjällä... Maaseudun maanomistussuhteiden järjestelyä koskeva lakiehdotus, joka esitettiin jo aikoja sitten Väliaikaiselle hallitukselle ja joka läpäisi jopa sellaisenkin kiirastulen kuin Juridisen neuvottelukokouksen, on toivottomasti juuttunut joihinkin kanslioihin... Emmekö ole oikeassa väittäessämme, ettei tasavaltalainen hallituksemme ole vielä läheskään vapautunut entisistä tsaarivallan aikaisista hallintotavoista, että vallankumouksellisten ministerien menettelytavoissa on vielä runsaasti Stolypinin ajan tuntua”.

Näin kirjoittavat viralliset eserrät! Ajatelkaahan: koalition kannattajien *on ollut pakko* tunnustaa, että seitsemän vallankumouskuukauden kuluessa talonpoikaisvaltaisessa maassa „ei ole tehty juuri mitään” talonpoikain orjuuden, tilanherrojen harjoittaman sorron hävittämiseksi! Näiden eserrien *on ollut pakko* nimittää kollegaansa Kerenskiä ja koko hänen ministerikoplaansa *stolypinilaisiksi*.

Löytyyköhän vastustajiemme leiristä kaunopuheisempaa todistetta ei ainoastaan koalition luhistumisesta ja siitä, että Kerenskiä sietäessään viralliset eserrät ovat muuttuneet *kansanvastaiseksi, talonpoikaistonvastaiseksi, vastavallankumoukselliseksi* puolueeksi, vaan myös siitä, että Venäjän vallankumouksessa on tapahtumassa käänne?

Talonpoikain kapina talonpoikaisvaltaisessa maassa pääomaa ja tilanherrain etuja edustavien eserrä Kerenskin, menshevikki Nikitinin ja menshevikki Gvozdevin sekä muiden ministerien hallitusta vastaan! Tasavaltalainen hallitus kukistamassa tätä kapinaa *sotilaallisin keinoin*.

Voidaanko vielä tällaistenkin tosiasiain edessä olla proletariaatin tunnollinen kannattaja ja samalla kieltää sitä, että kriisi on kypsynyt, että vallankumouksessa on

tapahtumassa mitä suurin käänne, että hallituksen voitto talonpoikaikapinasta muodostuisi nyt vallankumouksen lopulliseksi hautaamiseksi, se olisi Kornilovin kapinaliikkeen lopullinen riemuvoitto?

III

On itsestään selvää, että jos talonpoikaisvaltaisessa maassa on seitsemän kuukauden kuluttua demokraattisen tasavallan pystyttämisen jälkeen päädytty talonpoikaikapinaan, niin se todistaa kumoamattomasti, että vallankumous on kärsinyt yleiskansallisen haaksirikon, kokee ennen kuulumattoman voimakasta kriisiä, ja että vastavallankumoukselliset voimat lähenevät *äärimmäistä rajaa*.

Tämä on itsestään selvää. Sellaisen tosiasian kuin talonpoikaikapinan rinnalla ei millään muilla poliittisilla oireilla olisi kerrassaan mitään merkitystä, vaikka ne olisivat ristiriidassakin tämän yleiskansallisen kriisin kypsyminen kanssa.

Mutta kaikki oireet päinvastoin osoittavat nimenomaan sitä, että yleiskansallinen kriisi on kypsynyt.

Agraarikysymyksen jälkeen on kansallisuuskysymyksellä erikoisen suuri merkitys Venäjän yleisvaltiollisessa elämässä, varsinkin pikkuporvarillisille väestöjoukoille. Ja me näemme, että herra Tseretelin ja kumpp. kepuloimassa „Demokraattisessa” neuvottelukokouksessa „kansallinen” kuuria on radikaalisuudessa ammattiliittojen jälkeen toisella sijalla ja koalitiota *vastaan* annettujen äänten prosenttimäärässä (40 ääntä 55:stä) se on *edellä* työläisten ja sotilaiden edustajain Neuvostojen kuuriasta. Kerenskin hallitus, talonpoikaikapinaa kukistava hallitus siirtää Suomesta pois vallankumouksellisia sotilasjoukkoja lujitukseen Suomen taantumuksellista porvaristoa. Ukrainassa ukrainalaisilla yleensä ja muun muassa ukrainalaisilla sotilasjoukoilla on yhä useammin selkkauksia hallituksen kanssa.

Ottakaamme edelleen sotaväki, jolla on sodan aikana poikkeuksellisen tärkeä merkitys koko valtakunnan elämässä. Olemme nähneet Suomessa olevien sotajoukkojen ja Itämeren laivaston *luopuvan* täydellisesti hallituksesta. Tiedämme, mitä on sanonut upseeri Dubasov, joka ei ole mikään bolshevikki ja joka puhuu koko rintaman nimessä ja vieläpä kaikkia bolshevikkeja vallankumouksellisemmin,

että sotamiehet eivät lähde enää sotimaan²⁴. Tiedämme hallitukselle tiedotettavan siitä, että sotilaiden mieliala on „hermostunut”, että „järjestyksestä” (t.s. näiden sotajoukkojen osallistumisesta talonpoikaiskapinan kukistamiseen) ei voida mennä takuuseen. Tiedämme vihdoin, millaiset tulokset tuotti äänestys Moskovassa, missä seitsemästätoista tuhannesta sotilaasta neljätoista tuhatta äänesti bolshevikkeja.

Tämä äänestys Moskovon piiriduumien vaaleissa on yleensä eräs hämmästyttävimpiä oireita koko kansan mielialan mitä syvällisimmästä muutoksesta. On yleisesti tunnettua, että Moskova on pikkuporvarillisempi kuin Pietari. Se, että Moskovon proletariaatilla on verrattomasti enemmän yhteyksiä maaseutuun, kiintymystä maaseutuun, että maaseudun talonpoikaismielialat ovat sille läheisempiä, on kiistaton, monta kertaa vahvistettu tosiasia.

Ja kuitenkin Moskovassa eserrien ja menshevikkien äänimäärä, joka oli kesäkuussa 70 prosenttia, on laskenut 18 prosenttiin. Pikkuporvaristo on kääntänyt koalitiolle selkensä, kansa on kääntänyt sille selkensä, tämä on epäilemätöntä. Kadettien äänimäärä on kasvanut 17 prosentista 30 prosenttiin, mutta he ovat jääneet vähemmistöksi, toivottomaksi vähemmistöksi, vaikka „oikeisto”-eserrit ja „oikeisto”-menshevikit ovat ilmeisesti yhtyneet heihin. Ja „Russkije Vedomosti”²⁵ toteaa, että kadettien saama *absoluuttinen* äänimäärä on laskenut 67 tuhannesta 62 tuhanteen. Ainoastaan bolshevikkien äänimäärä on noussut 34 tuhannesta 82 tuhanteen. He saivat 47 prosenttia kaikista äänistä. On täysin epäilemätöntä, että meillä on nyt yhdessä vasemmistoeserrien kanssa enemmistö Neuvostoissa, sotaväessä ja maassa.

Niihin oireisiin, joilla on paitsi symptomaattinen myös varsin reaalin merkitys, on laskettava vielä se, että jättimäisen yleistaloudellisen ja yleispoliittisen sekä sotilaallisen merkityksen omaavalla rautatieläisten ja postivirkkailijain armeijalla on yhä kärkevä selkkaus hallituksen kanssa, jota paitsi puolustuskantalaiset menshevikitkin ovat tyytymättömiä „omaan” ministeriinsä Nikitiniin ja viralliset eserrit nimittävät Kerenskiä ja kumpp. „stolypinilaisiksi”. Eikö ole selvää, että menshevikkien ja eserrien tällaisella hallituksen „tukemisella” on vain kielteinen merkitys, jos sillä yleensä on mitään merkitystä?

IV

V

Niin, Toimeenpanevan Keskuskomitean johtomiesten todellinen taktiikka on porvariston ja tilanherrojen puolustamista. On aivan epäilemätöntä, että jos bolshevikit menisivät perustuslaillisuusilluusioiden ansaan, alkaisivat „uskoa” Neuvostojen edustajakokoukseen ja Perustavan kokouksen koollekutsumiseen, „odottaa” Neuvostojen edustajakokousta j.n.e., niin sellaiset bolshevikit olisivat varmasti proletariaatin asian *surkeita kavaltajia*.

He olisivat sen kavaltajia, sillä he kavaltaisivat menettelyllään Saksan vallankumoukselliset työläiset, jotka ovat aloittaneet kapinan laivastossa. Näissä oloissa Neuvostojen edustajakokouksen „odottaminen” j.n.e. on *internationalismin kavaltamista*, kansainvälisen sosialistisen vallankumouksen asian kavaltamista.

Internationalismi ei näet ilmene korulauseissa, ei solidaarisuuden ilmauksissa eikä päätöslauselmissa, vaan *teoissa*.

Bolshevikit pettäisivät *talonpoikaiston*, sillä kun hallitus, jota *vieläpä* „Delo Naroda” lehtikin on verrannut stölypinilaisiin, tukahduttaa talonpoikaiskapinan ja tällaista siedetään, niin se merkitsee koko vallankumouksen *saattamista perikatoon*, sen lopullista tuhoamista ainiaaksi. Huudetaan anarkiasta ja joukkojen välinpitämättömyyden kasvusta: kuinka joukot eivät suhtautuisi välinpitämättömästi vaaleihin, kun talonpoikaisto *on saatettu kapinoimaan* ja niin kutsutut „vallankumoukselliset demokraatit” sietävät kärsivällisesti kapinan tukahduttamista sotilasvoimin!!

Bolshevikit olisivat demokratian ja vapauden kavaltajia, sillä talonpoikaiskapinan tukahduttamisen sietäminen tällaisella hetkellä *merkitsee*, että Perustavan kokouksen vaalit annetaan väärentää *aivan samalla tavalla* — ja vielä pahemminkin, törkeämmin — kuin väärennettiin „Demokraattinen neuvottelukokous” ja „esiparlamentti”.

Kriisi on kypsynyt. Venäjän vallankumouksen koko tulevaisuus on pantu yhden kortin varaan. Bolshevikkipuolueen koko kunnia on kyseenalaisena. Sosialismin puolesta

taistelevan kansainvälisen työväenvallankumouksen koko tulevaisuus on pantu yhden kortin varaan.

Kriisi on kypsynyt...

Syyskuun 29 pnä 1917.

Tähän asti saa julkaista; jatko on tarkoitettu *jaettavaksi Keskuskomitean, Pietarinkomitean, Moskovankomitean ja Neuvostojen* jäsenille.

VI

Mitä siis on tehtävä? Pitää aussprechen was ist, „sanoa mitä on sanottavaa”, tunnustaa totuus, että meillä Keskuskomiteassa ja puolueen johtoportaisissa on sellainen virtaus eli mielipide, että on *odotettava* Neuvostojen edustajakokousta, *vastustetaan* vallan viipymätöntä valloittamista, *vastustetaan* viipymätöntä kapinaa. Tämä virtaus eli mielipide on *voitettava*²⁶.

Muuten bolshevikit *häpäisevät* itsensä ikiajoiksi ja *häviävät olemattomiin* puolueena.

Sillä tällaisen hetken päästäminen käsistä ja Neuvostojen edustajakokouksen „odottelu” on *täydellistä tylsämielisyyttä* tai *täydellinen petos*.

Se on Saksan työläisten täydellistä pettämistä. Emmehän me voi odottaa heidän vallankumouksensa *alkamista!* Sellaiseen vallankumouksen „tukemiseen” Lieberdanitkin ovat kyllä valmiita. Mutta vallankumous *ei voi* alkaa, kun Kerenski, Kishkin ja kumpp. ovat vallassa.

Se on talonpoikaiston täydellistä pettämistä. Jos annamme tukahduttaa talonpoikien kapinan, vaikka kummanikin *pääkaupungin* Neuvosto on puolellamme, niin se merkitsee, että *menetämme* kokonaan talonpoikain luottamuksen, ja *syystä menetämme*kin, se merkitsee, että talonpoikain silmissä olemme samaa maata kuin Lieberdanit ja muut lurjukset.

Neuvostojen edustajakokouksen „odottelu” on täydellistä tylsämielisyyttä, sillä se olisi *viikkojen* menettämistä, vaikka viikot ja yksinpä päivätkin ratkaisevat nyt *kaiken*. Se olisi pelkurimaista *kieltäytymistä* vallan valloittamisesta, koska marraskuun 1 ja 2 päivänä vallan valloittaminen on jo mahdotonta (niin poliittisesti kuin

teknillisestikin: typerästi „määrättyyn” * kapinapäivään mennessä kootaan paikalle kasakat).

Neuvostojen edustajakokouksen „odottelu” on tylsämielisyttä, sillä edustajakokouksella ei ole mitään merkitystä, *sillä ei voi olla mitään merkitystä!*

„Moraalinen” merkityskö? Kummallista! Päätöslauselmien „merkitys”, Lieberdaniin kanssa käytävien keskustelujen „merkitys”, kun tiedämme, että Neuvostot *kannattavat* talonpoikia ja että talonpoikaiskapinaa *tukahdutetaan!!* Siten me madallamme *Neuvostot* surkeiksi löppöttelijöiksi. Voittakaa ensin Kerenski ja sitten kutsukaa edustajakokous koolle.

Bolshevikkien voitto kapinassa on nyt *varma*: 1) me voimme ** (ellemme jää „odottamaan” Neuvostojen edustajakokousta) iskeä *yllättäen* ja kolmesta kohdasta, Pietarista, Moskovasta ja Itämeren laivastosta; 2) meillä on tunnukset, jotka takaavat meille kannatuksen: alas hallitus, joka tukahduttaa tilanherrojen vastaista talonpoikaiskapinaa! 3) meillä on enemmistö *maassa*; 4) menshevikkien ja eserrien keskuudessa vallitsee täysi hajaannus; 5) meillä on käytännöllinen mahdollisuus ottaa valta käsiimme Moskovassa (joka vihollisen yllättämiseksi voisi jopa aloittaa-kin); 6) meillä on Pietarissa *tuhansia* aseellisia työläisiä ja sotilaita, jotka voivat vallata *heti* Talvipalatsin, Yleisesikunnan, puhelinaseman ja kaikki suuret kirjapainot; sieltä ei meitä häädetä,— ja *armeijassa* alkaa sellainen agitaatio, että *on mahdotonta* taistella tällaista rauhan, talonpoikain maiden y.m. hallitusta vastaan.

Jos isemme samanaikaisesti, yllättäen, kolmesta kohdasta, Pietarista, Moskovasta ja Itämeren laivastosta, niin yhdeksässäkymmenessä yhdeksässä tapauksessa sadasta voitamme vähemmällä uhreilla kuin heinäkuun 3—5 päivinä, sillä *sotilasjoukot eivät nouse* rauhan hallitusta vastaan. Vaikka Kerenskillä *jo* olisikin „uskollinen” ratsuväki y.m.s. Pietarissa, niin iskun tullessa kahdelta suunnalta ja armeijan ollessa myötämielinen

* Neuvostojen edustajakokouksen „koollekutsuminen” lokakuun 20 päiväksi „vallanoton” ratkaisemista varten — mitä muuta se on kuin kapinan „määrämistä” typerästi?? Nyt valta voidaan valloittaa, mutta lokakuun 20—29 päivinä teidän ei anneta sitä valloittaa.

** Mitä puolue on tehnyt *ottaakseen selvää* sotilasjoukkojen sijoituksesta y.m., suorittaakseen kapinan „taidoikkaasti”? — vain puheita Toimeenpanevassa Keskuskomiteassa y.m.s.!!

meille Kerenskin on pakko *antautua*. Kaikki puheet vallan siirtymisestä Neuvostoilte muuttuvat *valheeksi*, jollei oteta valtaa nytkään, kun on tällaiset onnistumismahdollisuudet.

Jollei nyt oteta valtaa, vaan „odotetaan”, jaaritellaan Toimeenpaneavassa Keskuskomiteassa, rajoitutaan „kamppailemaan valtaelimestä” (Neuvostosta), „kamppailemaan edustajakokouksesta, niin se on *vallankumouksen saattamista turmioon*.

Koska olen huomannut, että Keskuskomitea *ei ole edes vastannut* sen suuntaisiin vaatimuksiini, joita olen esittänyt aina Demokraattisen neuvottelukokouksen alkamisesta lähtien, ja että Pää-äänenkannattaja *pyyhkii pois* artikkeleistani kohdat, joissa viitataan bolshevikkien sellaisiin törkeihin virheisiin kuin on häpeällinen päätös osallistua esiparlamenttiin, paikkojen antaminen menshevikille Neuvoston puhemiesistössä j.n.e., j.n.e.,—koska olen huomannut tällaista, minun on katsottava se „hienoksi” vihjaukseksi, että Keskuskomitea ei halua edes käsitellä tätä kysymystä, hienoksi vihjaukseksi, että suu on pidettävä kiinni ja että minun pitäisi poistua.

Minun ei auta muu kuin *pyytää eroa Keskuskomiteasta*, minkä teenkin, ja varata itselleni vapaus agitaation harjoittamiseen puolueen *jäsenjoukoissa* ja puolueen edustajakokouksessa.

Sillä minun syvällisin vakaumukseni on, että jos jäämme „odottamaan” Neuvostojen edustajakokousta ja päästämme nyt sopivan tilaisuuden käsistämme, me *saatamme* vallankumouksen *turmioon*.

29/IX

P. S.* Useat tosiasiat puhuvat siitä, etteivät *edes* kasakkajoukot asetu rauhan hallitusta vastaan! Entä paljonko niitä on? Missä niitä on? Ja eikö koko armeija anna joukko-osastoja meidän *puolellemme*?

Luvut I—III ja V julkaistu
lokakuun 20 (7) pnä 1917
„Rabotshi Putj” lehdessä 30. numerossa
Allekirjoitus: N. Lenin

I—III luvut julkaistaan lehdessä
tekstin mukaan,
V—VI luvut
käsikirjoituksen mukaan

* Postskriptumi — jälkikirjoitus. Toim.